

Zápis

z obhajoby disertační práce paní Mgr. Leony Rohrauer

konané dne 12.6. 2015

téma práce: Presentation sentences in fiction and academic prose: a syntactico-semantic, FSP and textual view (Prezentační věty v beletrii a odborném textu: aspekty syntakticko-sémantické, aktuálněčlenské a textové)

přítomní: Prof. PhDr. Aleš Klégr, Prof. PhDr. Ludmila Urbanová, CSc. (oponentka), doc. Mgr. Martin Adam, PhD. (oponent), Prof. PhDr. Jan Čermák, CSc., doc. PhDr. Markéta Malá, PhD., PhDr. Pavlína Šaldová, PhD., Prof. PhDr. Libuše Dušková, DrSc. (školitelka), Prof. PhDr. Eva Hajičová, DrSc., PhDr. Vladislav Smolka, PhD., doc. PhDr. Jan Volín, PhD.

11:03

Předseda komise Prof. Aleš Klégr zahájil obhajobu a vyzval školitelku Prof. Duškovou, aby představila kandidátku přítomným. Prof. Dušková stručně zhodnotila průběh doktorského studia Mgr. Rohrauer a poté představila svůj posudek. Vyzdvihla tři hlavní pozitiva dizertační práce - rozsáhle srovnání teorie FSP s britskými přístupy, zpracování odborného stylu a spojení aktuálního členění s textovými rolemi. Školitelka bez výhrad doporučuje práci k obhajobě.

11:10

Prof. Aleš Klégr žádá kandidátku o představení práce

11:10 - 11:40

Kandidátka na úvod zmiňuje, že se bude zabývat pouze hlavními oblastmi svého výzkumu. Nejprve představuje teoretickou kapitolu, která srovnává Firbasovu teorii aktuálního členění s britskými teoriemi. Kandidátka uvádí slabiny britských teorií a vyzdvihuje FSP jako jediný přístup, který pracuje s jazykovým materiálem komplexně. Dále se pak zabývá vlastním výzkumem. Stručně hovoří o metodologii a svém jazykovém korpusu. Poté již prezentuje stěžejní výsledky. Prezentační věty mají funkci stylových ukazatelů (některé typy vykazují znaky formálnosti a jsou tak typické zejména pro odborný styl). Kandidátka si také všimla, že anglické sloveso *have* ("mít") může v některých kontextech nabývat prezentační funkce. Jde zejména o věty, jejichž podmět tvoří všeobecný lidský konatel. Další oblastí, kterou se kandidátka zabývá, je tzv. rozšířená prezentační škála. Zaměřuje se zejména na případy větné realizace koncového rematického adverbiále. Pro tyto případy navrhuje využití kombinované škály. Tento návrh opírá o české překlady těchto konstrukcí, neboť český překlad velmi často konstrukci rozděluje na dvě distribuční pole - prezentační a kvalifikační. Poslední oblastí, kterou kandidátka zmiňuje, jsou textové role prezentačních vět. Zde si všimla především typů prezentačních vět, jejich pozice v odstavci a jakou mají textovou funkci. Kandidátka sama připouští, že se jedná spíše o vzorek, neboť detailní popis textových funkcí by byl nad rámec zadané práce. Na závěr kandidátka děkuje oponentům za pečlivost a velkorysost a také své školitelce Prof. Duškové za pečlivé a trpělivé vedení.

11:40

Prof. Klégr dává slovo oponentům. Nejprve svůj posudek přečte Prof. Ludmila Urbanová. Práci Mgr. Rohrauer hodnotí jako velice přínosnou pro výzkum FSP. Namítá různorodost textů v rámci

odborné literatury (vyčleňuje zejména narativní texty humanitních věd). Závěrem konstatuje, že práce přináší zcela nové poznatky a jednoznačně ji doporučuje k obhajobě.

11:48

Slovo dostává druhý oponent, doc. Martin Adam. Nejprve uznale konstatuje, že se kandidátka s problematikou vypořádala se ctí a že její práce je inspirující studií velice obtížného tématu. Vyzdvihuje také práci s českými překlady a na závěr bez výhrad práci doporučuje k obhajobě.

11:55

Prof. Klégr vyzývá kandidátku, aby odpověděla na dotazy oponentů. Kandidátka nejprve odpovídá na dotaz Prof. Urbanové ohledně stylistické různorodosti textů odborné literatury. Cílem zastoupení mnoha různých textů byla snaha o co největší rozmanitost vzorku. Kandidátka dále uvádí, že některé typické rysy odborného textu (např. zvýšený výskyt pasíva) se objevil i v narativních odborných textech, což je důkaz toho, že se opravdu jedná o texty odborné. Práce tak ze stylistického hlediska poukázala na centrum a periferii v oblasti odborného stylu.

Další dotaz směřoval na slovesa, tedy zda lze všechna slovesa v určitém kontextu chápat jako prezentační. Kandidátka připouští, že kontext je silný faktor, ale zároveň uvádí, že některá slovesa lze chápat jako prezentační i bez něj (např. *appear, come, exist*)

Jako poslední odpovídá kandidátka na dotaz doc. Adama, proč vyčleňovala případy rozšířené prezentační škály zvlášť. Kandidátka vysvětluje, že tento typ konstrukcí představuje poměrně nový koncept ve zkoumání FSP, a proto se mu chtěla věnovat zvlášť.

12:05

Prof. Klégr zahajuje diskusi. Prof. Hajičová se dotazuje na práci s determinací. Kandidátka odpovídá, že tato kategorie byla nezbytnou součástí analýz, neboť bylo nutno rozhodovat o kontextové zapojenosti či nezapojenosti větných členů. Prof. Hajičová dále zmiňuje neurolingvistické výzkumy, které mají za cíl prozkoumat, jak dochází k aktivaci nové informace v mozku. Prof. Dušková poukazuje na problematiku rozšířené prezentační škály, zejména tedy s větným koncovým adverbíálem, protože v takových případech je distribučním polem souvětí. Poté se vrací k otázce sloves a domnívá se, že některá slovesa k prezentaci užít nelze v žádném kontextu (např. sloveso *laugh* nebo *cough*). Doc. Malá klade dotaz na nejfrekventovanější textové funkce v odborném stylu. Kandidátka odpovídá a doplňuje také nejfrekventovanější role pro texty literární.

12:20

Předseda komise Prof. Aleš Klégr definitivně uzavírá diskusi.

12:22

Začíná hlasování.

12:25

Vyhlášení výsledku hlasování: komise jednomyslně navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsal: PhDr. Pavel Dubec, PhD.

Martin Adam
doc. PhDr. M. Malá, PhD

Podpis předsedy komise